

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації
«Правові засади діяльності адвоката у сфері митної справи»
здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії
Єфіменка Віктора Дмитровича
за спеціальністю 081 Право (галузь знань 08 Право)

Кафедра приватного та публічного права
Київського національного університету технологій та дизайну

Актуальність теми та її зв'язок із планами науково-дослідних робіт.

Митна справа регулюється нормами різних галузей законодавства. Це ускладнює застосування норм законодавства України з питань митної справи. Внаслідок цього виникають різноманітні юридичні конфлікти між суб'єктами митних правовідносин, що зумовлено протилежністю публічного та приватного інтересу в галузі митного регулювання. Зважаючи на специфічність митної справи її учасники потребують професійної правничої допомоги.

Професійна правнича допомога являє собою діяльність адвоката, який сприяє у вирішенні правової проблеми з метою задоволення прав, свобод та законних інтересів фізичних і юридичних осіб. Забезпечуючи професійною правничою допомогою у сфері митної справи інших осіб, адвокат вступає з ними у різноманітні митні відносини, тобто стає суб'єктом правових відносин у галузі митного регулювання. Адвокатська діяльність у сфері митної справи охоплює значний спектр питань, пов'язаних із переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України. Надання професійної правничої допомоги у сфері митної справи вимагає від адвоката володіти комплексними знаннями у різних галузях законодавства. Це вказує на те, що адвокатська діяльність у сфері митної справи має особливості, які відрізняють від здійснення її в інших галузях правового регулювання.

У законодавстві України з питань митної справи правові засади діяльності адвоката у відносинах, пов'язаних із переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон, є недостатньо визначеними. Нечітко регламентовано правовий статус адвоката під час оскарження рішень, дій або бездіяльності митних органів в досудовому порядку. Суперечливими є норми законодавства України з питань митної справи щодо правового статусу адвоката у справах про порушення митних правил. Це свідчить про недостатню теоретичну розробку проблематики правових засад діяльності адвоката у сфері митного регулювання та недосконалість законодавства України з питань митної справи. Відсутність належної законодавчої бази зумовлює необхідність виокремлення проблемних аспектів та формування напрямів удосконалення правового регулювання діяльності адвоката у сфері митної справи.

Зв'язок теми дослідження з планами науково-дослідних робіт.

Дисертацію виконано відповідно до Указу Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» від 30 вересня 2019 року № 722/2019, Стратегії розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021–2023 роки, затвердженої Указом Президента України від 11 червня 2021 року № 231/2021, Національної стратегії у сфері прав людини, затвердженої Указом Президента України від 24 березня 2021 року № 119/2021, Стратегії розвитку Національної асоціації адвокатів України на 2021–2025 роки, затвердженої Рішенням Ради адвокатів України від 2 липня 2021 року № 38, Дорожньої карти з питань верховенства права, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 травня 2025 року № 475-р, Програми виконання Дорожньої карти з питань верховенства права, затвердженої рішенням Ради адвокатів України від 12 грудня 2025 року № 125, Плану науково-дослідних робіт Київського національного університету технологій та дизайну за темою «Правове забезпечення реалізації прав, свобод і законних інтересів суб'єктів правових відносин у сфері публічного адміністрування» (номер державної реєстрації 0122U201691).

Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів.

Дисертація є самостійною завершеною науковою працею. Основні положення, що характеризують наукову новизну дослідження, теоретичне і практичне значення його результатів, розроблені дисертантом особисто.

У дисертації здійснено теоретичне узагальнення й вирішення наукового завдання, що полягає у визначенні сутності та особливостей правових засад діяльності адвоката у сфері митної справи. Сформульовано низку висновків та пропозицій, спрямованих на вирішення цього завдання.

Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків, рекомендацій, які захищаються.

Обґрунтованість і достовірність наукових положень та отриманих результатів у дисертації забезпечена всебічним аналізом доктринальних і нормативних джерел, наукових, публіцистичних, довідкових, енциклопедичних, монографічних видань, узагальнень Національної асоціації адвокатів України про порушення прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності, узагальнень діяльності Ради бізнес-омбудсмена, адміністративної та судової практики у сфері митної справи.

Основні результати дослідження, ступінь їх наукової новизни та значущості.

Отримані в процесі дослідження наукові результати в сукупності дозволили розв'язати важливе науково-прикладне завдання, що полягає у визначенні сутності та особливостей правових засад діяльності адвоката у сфері митної справи.

Основні положення, що визначають наукову новизну дисертаційної роботи полягають у наступному:

вперше:

– обґрунтовано, що важливість діяльності адвоката у галузі митного регулювання обумовлено складністю та різноманітністю застосування законодавства України з питань митної справи, пріоритетністю публічного інтересу та необхідністю мати комплексні знання у різних галузях законодавства;

– доведено, що адвокат є особливим суб'єктом митних правовідносин у зв'язку з наданням професійної правничої допомоги іншим особам, внаслідок чого залежно від обставин справи може набувати статус захисника або представника та здійснювати такі види адвокатської діяльності як консультування, захист та представництво, які характеризуються особливостями, зумовленими правовою природою та комплексним характером митної справи;

– запропоновано у сфері митної справи представництво як вид адвокатської діяльності визначити як професійне представництво, яке здійснюється в митних органах та судах і полягає в тому, що адвокат як представник виступає від імені та в інтересах клієнта, має загальні права і обов'язки клієнта, спеціальні згідно свого процесуально-правового статусу та професійні відповідно до законодавства про адвокатуру та адвокатську діяльність, здійснює процесуальні дії в межах наданих йому повноважень від імені та в інтересах клієнта з метою забезпечення реалізації прав і обов'язків клієнта в галузі митного регулювання;

– аргументовано, що ефективне правове регулювання діяльності адвоката у сфері митної справи залежить від узгодженості між нормативно-правовими актами різної галузевої належності у зв'язку з чим виокремлено напрями, спрямовані на вдосконалення статусу адвоката під час оскарження рішень, дій або бездіяльності митних органів та у справах про порушення митних правил;

удосконалено:

– визначення захисту як виду адвокатської діяльності у сфері митної справи, що полягає у забезпеченні особі, яка притягується до адміністративної відповідальності, можливості отримати кваліфіковану допомогу адвоката для реалізації свого права на захист в досудовому та судовому порядку;

– розуміння гарантій діяльності адвоката у сфері митної справи як встановлених в нормах національного та міжнародного законодавства засобів, способів та умов, за допомогою яких забезпечуються реалізація та захист повноважень адвоката в галузі митного регулювання;

набули подальшого розвитку:

– наукові позиції про комплексний характер та неоднорідність складових елементів митної справи, що зумовлено вирішенням різнопланових завдань, задоволенням різних інтересів і потреб держави, суспільства і людей, які іноді майже протилежні;

– погляди науковців щодо розмежування таких понять як «професійна правнича допомога» та «правнича допомога» за змістом та суб'єктами їх надання;

– наукові положення, що професійна правнича допомога у сфері митної справи являє собою діяльність адвоката, який використовуючи різні правові засоби і способи здійснює персоніфіковане професійне невласне і організоване сприяння у вирішенні проблемної життєвої ситуації з метою задоволення прав, свобод та законних інтересів фізичних і юридичних осіб;

– теоретичні підходи, що під час консультування як виду адвокатської діяльності відбуваються правовідносини між адвокатом та клієнтом і дії адвоката мають значення виключно у межах цих відносин, а результатом є отримання клієнтом обґрунтованої правової позиції адвоката щодо конкретної ситуації у сфері митної справи;

– наукові підходи щодо суперечливого законодавчого розуміння поняття «захисник» у справах про порушення митних правил.

Практичне значення роботи.

Практичне значення отриманих результатів полягає у тому, що сформульовані у роботі висновки і пропозиції можуть бути використані у:

– *науково-дослідній діяльності* – як підґрунтя для проведення подальших наукових досліджень правових засад діяльності адвоката у сфері митної справи;

– *правотворчій діяльності* – для вдосконалення законодавства України з питань митної справи та про адвокатуру та адвокатську діяльність»;

– *правозастосовній діяльності* – для покращення діяльності адвоката у сфері митної справи;

– *освітньому процесі* – під час розробки та викладанні навчальних дисциплін «Адвокатура України», «Адвокатська діяльність» та «Митне право».

Повнота викладення матеріалів дисертації в публікаціях та особистий внесок у них автора.

Основні положення і результати дисертаційного дослідження відображено у 3 статтях у наукових фахових виданнях України.

Наукові публікації відповідають вимогам п. 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44).

Список публікацій здобувача за темою дисертації, в яких опубліковано основні наукові результати дисертації:

1. Єфіменко В.Д. Адвокат як суб'єкт надання професійної правничої допомоги у сфері митної справи. *Наука і техніка сьогодні*. 2024. № 11 (39). С. 67-75. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-11\(39\)-67-75](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-11(39)-67-75).

2. Єфіменко В.Д. Професійне представництво адвоката у сфері митної справи. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2025. № 1 (31). С. 450-460. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-1\(31\)-450-460](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-1(31)-450-460).

3. Єфіменко В.Д. Адвокат як захисник у сфері митної справи. *Успіхи і досягнення у науці*. 2025. № 5 (15). С. 124-134. DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-5\(15\)-124-134](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-5(15)-124-134).

Апробація результатів дослідження.

Основні положення дисертації оприлюднено на таких міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях: «Права людини: методологічний, гносеологічний та онтологічний аспекти» (м. Дніпро, 10 грудня 2024 р.); «Інноваційна екосистема для відбудови України: інтеграція науки, освіти та бізнесу» (м. Київ, 03 жовтня 2025 р.); «Актуальні проблеми юридичної науки та практики у воєнний період» (м. Львів – Торунь, 10 жовтня 2025 р.); «Актуальні проблеми прав людини: від універсальних стандартів до національної практики» (Львів – Торунь, 11 грудня 2025 р.); «Права людини та верховенство права в умовах суспільних трансформацій: виклики та перспективи» (м. Харків, 17 грудня 2025 р.); «Становлення та розвиток правової держави: проблеми теорії та практики» (м. Миколаїв, 24 грудня 2025 р.).

Список публікацій здобувача за темою дисертації, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Єфіменко В.Д. Представництво як визначальний вид правової допомоги адвоката. *Права людини: методологічний, гносеологічний та онтологічний аспекти*: матер. Всеукр. наук.-практ. конф., присвяч. 76-річчю проголошення Загальної декларації прав людини (м. Дніпро, 10 груд. 2024 р.) / уклад: к.ю.н., доц. І.А. Сердюк; М. П. Войтюк. Дніпро: Дніпров. держ. ун-т внутр. справ, 2025. С. 166-169.

2. Єфіменко В.Д. Професійна правнича допомога адвоката у митній сфері. *Інноваційна екосистема для відбудови України: інтеграція науки, освіти та бізнесу*: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (3 жовтня 2025 р., м. Київ). К. : КНУТД, 2025. С. 355-356.

3. Єфіменко В.Д. Професійна правнича допомога адвоката у митній сфері, її форми. *Актуальні проблеми юридичної науки та практики у воєнний період*: Міжнародна науково-практична конференція. Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука, 10 жовтня 2025 р. Львів – Торунь: Liha-Pres, 2025. С. 45-48.

4. Єфіменко В.Д. Адвокат як захисник у сфері митної справи: актуальність позасудового врегулювання спорів. *Актуальні проблеми прав людини: від універсальних стандартів до національної практики*: Міжнародна науково-практична конференція. Київський університет права Національної академії наук України, 11 грудня 2025 р. Львів – Торунь : Liha-Pres, 2025. С. 53-56.

5. Єфіменко В.Д. Забезпечення дотримання митного законодавства як функціональна роль адвоката у сфері митної справи. *Права людини та верховенство права в умовах суспільних трансформацій: виклики та перспективи*: зб. матеріалів наук. практ. конф., м. Харків, 17 груд. 2025 р. /

редкол.: С.Г. Серьогіна, Ю.Л. Бошицький, В.П. Пилипенко, С.Л. Чуніхіна, Л.Р. Наливайко та ін. Харків, Право, 2025. С. 28-31.

6. Єфіменко В.Д. Професійна правнича допомога адвоката у митній сфері у справах про адміністративні правопорушення *Становлення та розвиток правової держави: проблеми теорії та практики*: матеріали XVIII міжнародної науково-практичної конференції, м. Миколаїв, 24 грудня 2025 р. Львів – Торунь: Liha-Press, 2025. С. 261-262.

Оцінка мови та стилю дисертації.

Дисертація написана з правильним вживанням юридичної та спеціальної термінології. Стиль викладення в дисертації матеріалів досліджень, наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечують легкість і доступність їх сприйняття.

Загальний висновок:

Вважати, що дисертаційна робота Єфіменка Віктора Дмитровича на тему: «Правові засади діяльності адвоката у сфері митної справи», яка подана на здобуття ступеня доктора філософії, за актуальністю, ступенем новизни, науковим рівнем та практичною цінністю, змістом та оформленням повністю відповідає вимогам п. 5-9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44), вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», та відповідає напряму освітньо-наукової програми Київського національного університету технологій та дизайну за спеціальністю 081 Право.

Рекомендувати дисертаційну роботу Єфіменка Віктора Дмитровича на тему: «Правові засади діяльності адвоката у сфері митної справи», подану на здобуття ступеня доктора філософії до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 Право.

Професор кафедри

[Handwritten signature]

Ігор ДІОРДІЦА

[Handwritten signature]
ДІОРДІЦА